

FRONT

QUEENS OF THE STONE AGE.

LEHETNEK GAZEMBEREK A KIRÁLYNŐK?

HARMINC ÉVE ZENÉL JOSH HOMME, A LEHÍRESEBB SIVATAGI RÓKA. HÚSZÉVES FŐ ZENEKARA, A QUEENS OF THE STONE AGE. PÁR HETES LEGFRISSEBB LEMEZÜK, A *Villains*. DE KIK IS ŐK, HONNAN JÖTTEK, HOL TARTANAK, ÉS MIÉRT FONTOSAK?

RESZEGI LÁSZLÓ.

DATÓLYAPÁLMÁK TÖVÉBEN ÉRIK A STONER ROCK

Palm Desert, Kalifornia, 1987. Josh Homme és barátai megalapítják a Katzenjammer nevű zenekart. A német szó a másnaposságra utal. A nevet csak pár évig használják, jön a Sons Of Kyuss, ami már ismerősebbnek tűnhet. A Kyuss nevű kultikus stonerrock-zenekar enyvi névváltoztatáson ment át, mire elérkezett a kilencvenes évekig. De aztán mégsem létezett olyan sokáig, mint szeretnék volna: 1996-ban feloszlott a nagyhatású formáció. Homme nem esett kétségbe, megalapította a Gamma Rayt, hogy folytassa a desert rock finomítgatását. Az ötlet remek volt, a névválasztás már kevésbé, ugyanis a hasonló néven már sokkal régebb óta zenélő német power metal zenekar egyből jelezte aggályait. Chris Goss, a Kyuss állandó producere korábban több alkalommal is azt mondta a zenekarzenekar tagjairól, hogy ők eléggé „queens of the stone age”. Van benne igazság.

Adott volt tehát egy remek név (még ha a Kő-korszak Királynői angolul kicsit hosszú – és jelent transzvesztitát is), ami alatt

1997-ben megjelent az első split EP: a-oldalára az utolsó Kyuss-felvételek kerültek, a b-re az első QOTSA-dalok. A zenekar élő debütálására pár héttel korábban, 1997. november 20-án került sor Seattle legendás OK Hotel nevű klubjában [1991 tavaszán a Nirvana itt adta elő élőben először a *Smells Like Teen Spirit*]. Az első színpadi brigád elég pedigrés volt: Matt Cameron dobos (ex-Soundgarden, Pearl Jam), Mike Johnson basszusgitáros (ex-Dinosaur Jr.) és John McBain gitáros (ex-Monster Magnet) csatlakoztak a frontemberhez.

Homme-t kezdte sürgetni az idő, hogy egy teljes albumot is letegyen az asztalra, hiszen a Kyuss már sehol nem volt, az új projekt pedig keveset mutatott még magából (az EP b-oldalára felkerült dalok is inkább Gamma Ray-demók voltak).

A cím nélküli debütáló nagylemez (stoner és hard rock keveréke) végül 1998 őszén jelent meg egy kifejezetten feltűnő lemezborítással, amelyen egy fekete női modell látható kigombolt fehér ingben, fehér alsóneműben egy gyöngyosrral a nyakában. A fotó érdekessége,

hogy azt Mark Gabor, magyar gyökerekkel rendelkező New York-i művész készítette és eredetileg az 1972-es könyvében (*Pin Up: A Modest History*) jelent meg, amely azóta is a pin up-modellek bibliájának számít.

VÁLIUM ÉS VICODIN A FEELGOOD NYÁRI SLÁGER

A 2000-es második nagylemezre jelentősen átalakult a zenekar: a hosszabb időre állandó taggá váló, karakteres Nick Oliveri basszusgitáros (szintén ex-Kyuss) ezen az anyagon játszott először, valamint sikerült az, ami a debütáló korong idején nem: Mark Lanegan becsábítása a projektbe. Aki persze nem azért nem vett részt az előző anyag felvételein, mert nem szerette Homme munkáit (aki egy rövid ideig még a Screaming Trees gitárosaként is kiségitette Lanegan), csak egyszerűen pont nem ért rá. Ekkor azonban olyan jól sikerült a vendégszereplés, hogy a grunge-keresztapa Lanegan éveken át állandó tag maradt. Az eklektikusabb, vibrálóbb *Rated R* (a vinylkiadáson *Rated X*) pedig meghozta a sikert a zenekar számára. Mindezt úgy, hogy sem az album témáit (elképesztően sok utalás

a drogokra és az alkoholra), sem a hangzását nem a visszafogottság jellemzi. A producer ismét Chris Goss volt, Homme támogatásával. Kettejüknek egyébként álneve is van: a Fififf Teeners vagy The 5:15ers. Erről kinek nem jut eszébe a The Glimmer Twins (Mick Jagger és Keith Richards produceri titkos neve)? A lemez népszerűsége meghozta annak a lehetőségét is, hogy nagyobb nevek hívják el őket turnézni, így a QOTSA olyan zenekarok előtt edzette magát 2000-2001 során arénarockban, mint a Hole, a Smashing Pumpkins vagy a Foo Fighters. Ez utóbbi kifejezetten fontos lesz a történetben, ugyanis majdnem a Stone Age miatt ért véget Dave Grohl főzenekara.

SIVATAGI JAMMELÉSEK

A sorlemezek és a sikeres turnék között Homme arra is szakított időt, hogy kilépjen a frontemberi szerepkörből és random haverokkal zenéljen Joshua Tree leghíresebb stúdiójában, a Rancho De La Lunában. A kietlen sivatag inspiráló környezete 1997 óta szolgál otthonul a *The Desert Sessions* nevű projektnek/lemez-sorozatnak, amely 2003-ig volt nagyon aktív (tíz EP-nyi anyag jelent meg hét év alatt), ám hivatalosan soha nem ért véget. Az évek alatt számtalan zenész fordult meg a stúdióban Homme mellett, a nem túl meglepő Kyuss- és QOTSA-közreműködések mellett a jóbarát Jeordie White-től (Marilyn Manson, ex-NIN) egészen olyan művészekig, mint PJ Harvey.

DALOK A SIKETHEZ

Dave Grohl – aki 1992 óta ápol baráti kapcsolatot Homme-mal – állítólag már azt sem érette, hogy a *Rated R* lemezre miért nem hívták meg dobolni. A 2001 őszen megkezdett harmadik albumra viszont már igen, sőt Grohl hivatalos zenekari taggá vált, ahogyan Lanegan is, ezáltal megszületett a zenekar legütösebb felállása. Grohl szerencsére maradt a stúdiózás után is, ami kifejezetten jó tett a turnénak és ami által a QOTSA a legnagyobb kortárs rockzenekarok közé emelkedett. Ez persze nem kis ellentétet okozott a Foo Fighters-tagok között. A Foo épp elköltött egymillió dollárt egy sehogyan sem szóló demóra, amit kukába is dobta. A feszültség akkor hágott a tetőpontra, amikor Taylor Hawkins dobos nyíltan megkérdte társát, hogy döntse el, hogy mit szeretne. Grohl nem tudott választani, de végül mindent behúzott: a 2002 nyarán megjelent *Songs For The Deaf*

a QOTSA legerősebb, legnépszerűbb lemeze lett, egy eszeveszett, brutális rockroham. Csináltak mögé egy legendás turnét, az élmény pedig olyannyira feltöltötte Grohlt, hogy a szintén 2002-ben megjelent *One By One* című FF-lemez is hatalmas siker lett. Rezgett a lé, hogy a harcosok nem élnek túl ezt a csatát, de Dave Grohl nem tud veszíteni. Csak érdekesség kedvéért: szintén ezidőtájt jelent meg a Nirvana első válogatáslemeze, amelyre felkerült a korábban kiadatlan *You Know You're Right* című dal, ami szintén nagyon népszerű lett, így Grohl saját magát váltotta a slágerlisták első helyein az említett Nirvana-dallal, a QOTSA *No One Knows* című kislemezslágerével és a Foo *All My Life* sikerdalával.

BÉNÍTÓ ALTATÓK

Grohl és Nick Oliveri távozása után 2004 nyarán kezdődtek meg a következő lemez felvételei, de ahogy az lenni szokott egy-egy nagy siker után, megnőtt a nyomás is. Homme azonban tökök sivatagi gyerekként nem rezelt be, hanem valami nagyon más anyagot akart készíteni. Ez sikerült is. Új tagok, új vendégzenészek (egy dal erejéig feltűnt Josh Freese is, aki a világ talán legtöbb sztárzenekarában dobolt már, nem is érdemes elkezdni felsorolni), új gondolatok: a sötétebb, gonoszabb, de kissé elnyújtottabb *Lullabies To Paralyze*-on 2005-ben rendesen zsisbasztottak.

A PÓRNÉP DURVÁN ILLETLEN

Ezek után már nem meglepő, hogy ismét megváltozott felállásban, ismét vendégzenészek kíséretében készült a következő sorlemez, az *Era Vulgaris*. A 2006-2007-ben felvett, majd az utóbbi évben megjelent lemez több változást is hozott: ez volt az első lemezük, ahol a cd- és a vinyl-kiadások ugyanazzal a borítóval jelentek meg, valamint szintén az első, ahol a vinyl nem 12"-es lemezre marták, hanem három darab 10"-es korongra. A lemez egyszerre vett kissé elektronikusabb irányt és kapott punkosabb lüktetést, a várt siker azonban talán most először elmaradt.

ÓRAMŰ PONTOSSÁGGAL

Homme 2009-től 2010-ig első alkalommal tette parkolópályára a zenekart, ugyanis Dave Grohllal valami egészen mást terveztek, mint új Stone Age- és Foo Fighters-lemezeket kiadni. Meggyőzték John Paul Jones basszusgitá-

rost (ex-Led Zeppelin), hogy alakítsanak egy zenekart. A Them Crooked Vultures 2009-ben mutatkozott be, cím nélküli, nagy sikert arató lemezük is abban az évben jelent meg. Miután mindenki kiszórakozta magát, az élet viszszaökökcent a régi kerékvágásba. Vagyis állt volna, ha nem jött volna egy kis orvosi műhiba. Homme egy rutinműtétnek számító térdoperációra feküdt be, de az altatásból felébredve közölték vele: egy időre elveszítették, nagy szerencse, hogy vissza tudták hozni. És ha ez nem lett volna elég, Josh négy hónapig nem is tudott felállni a beavatkozás után. Ez az időszak mély depresszióba húzta a dalszerzőt. Zenésztársai próbálták rávenni az írásra, hátha az segít, ő viszont közölte: ha dalokat akarnak írni vele, akkor le kell menniük abba a mélységbe, amiben ő van a depressziója miatt. A 2013 nyarán megjelent *...Like Clockwork* tökéletesen illusztrálja, hogy a pokoljárás bizony megtörtént. És a régi társaik is segítettek: bár Trent Reznor végül nem vállalta a lemez produceri munkálatait (így is elég sötét anyag lett), de feltűnik néhány dal erejéig, ahogyan Dave Grohl és Nick Oliveri is visszatért egy kis közreműködésre. Mellettük Alex Turner (Arctic Monkeys) és Elton John is vendégeskednek, a lemezt népszerűsítő turné során pedig első magyarországi koncertjét is letudta a QOTSA a VOLT-on, majd a következő évben a Szigeten is felléptek.

AZ IGAZI GAZEMBEREK

A nemrég megjelent *Villains* LP felvezető kommunikációjának legfontosabb szereplője nem is a zenekar vagy Homme volt, hanem a kiválasztott producer, Mark Ronson. A már szinte celeb Ronson amúgy nagyon sikeres előadó is, tényleg A-kategóriás név a popszakmában: hozzá köthető 2014 legnagyobb slágere, az *Uptown Funk* is. Állítólag ez a dal kulcsszerepet játszott a *Villains* történetében: Homme gyerekei erre táncoltak otthon, a frontember pedig hangosan, jó minőségben hallva a dalt és annak részleteit, rájött, hogy az mennyire tökéletes és mennyire azt képviseli, amit ő is szeretne a következő lemezén: elektronikus hatások, táncolható ütemek, popstruktúrák stoner köntösben. Vagy stoner dalok popköntösben? Fogós feladvány, de az eredmény mindenképp impresszív: egy olyan Stone Age-lemez született, amelyre nem mondhatja senki, hogy önismétlő, de még azt sem, hogy unalmas. Arra még nem sikerült rájönni, hogy kik az igazi gazemberek, de a vendégzenészeket most először hanyagoló QOTSA-lemez mindenképp az életmű erősebbik felébe tartozik. Persze jogos lehet a kérdés: ki ne szeretne ilyen erős gyengébbik felet is akár? Homme együttese örzi kulcspozícióját a 21. század legfontosabb és legnépszerűbb rockzenekaraik között. 📌